

Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk

nr. 11, jaargang 5, november 2005

Uitgave: 10 PBC's/PSO's. Redactie: Wim Keizer, tel. 023 – 5546387, e-mail wkeizer@soobbozh.nl

Van de redactie

Gaat *vernieuwen* (V) nu beter met of zonder *vernieuwingsagenda* (VA) met *handreiking* (HR)? De meningen zijn verdeeld. Zijn er in Nederland al echte *basis-bibliotheken*? De meningen zijn verdeeld. Klein is fijn, maar mist slagkracht en uithoudingsvermogen. Groot heeft slagkracht, maar mist flexibiliteit en menselijke maat. De *ever continuing story* van de bibliotheek-vernieuwing.

Wim Keizer
9 november 2005

Handreiking Vernieuwingsagenda wekt boosheid Bibliotheek Naarden-Bussum

Barend Eikelenboom, directeur van de Bibliotheek Naarden-Bussum, stuurde het landelijke procesbureau op 20 oktober 2005 een *zeer boze mail* over de Handreiking (HR) bij de Vernieuwingsagenda (VA). Die reactie wordt onderschreven door de ambtelijk secretaris van de Gemeenschappelijke Raad voor het openbare bibliotheekwerk in Naarden en Bussum, "het bestuur" van de bibliotheek (die al voor het begrip *basis-bibliotheek* zijn intrede deed gesubsidieerd wordt door twee gemeenten en dus ook werkt voor twee gemeenten: Naarden en Bussum).

Twee soorten reacties

De aanleiding was een mail van het Procesbureau waarin gemeld wordt dat de Handreiking bij de Vernieuwingsagenda twee soorten reacties oproept. "De eerste is waardering voor de overzichtelijkheid, eenvoud en hanteerbaarheid. De tweede is tegengesteld: te veel en te omvangrijk. Deze twee tegenstrijdige reacties zijn moeilijk met elkaar te rijmen. Daarom publiceert het Procesbureau Bibliotheekvernieuwing de

komende tijd reacties van mensen die daadwerkelijk met de Vernieuwingsagenda aan de slag zijn gegaan", aldus het Procesbureau.

Ambtenaren/bibliotheken

In de Nieuwsbrief van het Procesbureau van 20 oktober stond een positief getoonzette reactie van **Ingrid Mallée**, provinciaal ambtenaar in Limburg. In de Nieuwsflits van 7 november stonden twee reacties, van **Guido Hopstaken** (Stadsbibliotheek Roermond) en **Maurice Maessen** (gemeenteambtenaar in Ambt Montfort). Hopstaken was enigszins kritisch.

"Nachtmerrie van flauwekul"

Barend Eikelenboom schreef:
*"Geachte mevrouw Rijsdam,
In reactie op de door u geconstateerde twee soorten reacties op de 'nachtmerrie-uitgave' 'Uw vernieuwingsagenda in drie stappen' kan ik u melden dat er diverse bibliotheken heel druk bezig zijn met het concreet uitvoering geven aan de vernieuwingsplannen. Dat zijn de bibliotheken waar de werkagenda's overvol zijn en voor wie het, voor de zoveelste keer en op een steeds gecompliceerdere manier, invullen van dit soort bureaucratische en geldverslindende flauwekul, betekent dat de werkweken zich geleidelijk uitbreiden tot niet verantwoorde proporties. Anderzijds zijn er misschien bibliotheken die graag veel zinloos werk verrichten om in aanmerking te komen voor een kleine extra financiële bijdrage. Die laatsten ken ik overigens niet.*

Ik denk dat het erg zinvol is, ten behoeve van het realiseren van enig positief effect van de bibliotheekvernieuwing voor de (potentiële) bibliotheekklanten, te stoppen met dit soort papieren rompslomp en ambtelijke procedures en de bibliotheken werkelijk te inspireren tot goede, moderne bibliotheekdienstverlening aan de burgers in Nederland en niet te belasten met een bibliotheek-vernieuwingsproces waarvan het effect vooralsnog vrijwel uitsluitend positief is

geweest voor adviesbureaus, drukkers van formulierenboeken en mogelijk als werkverschaffing voor boventallige ambtenaren. Die inspiratie kan bijvoorbeeld gegeven worden door het rechtstreeks subsidiëren van bibliotheken om digitale informatie (o.a. via bibliotheek.nl) aan hun klanten ter beschikking te stellen, door subsidiëring van extra formatieplaatsen bij lokale (basis-)bibliotheken om de digitale vraagbaak AI@din goed uit te voeren etc.

De door het Procesbureau Bibliotheek-vernieuwing voorgestane procedures halen alle spirit, voortvarendheid en creativiteit uit het vernieuwingsproces omdat de personen waar dat vandaan moet komen door diezelfde procedures worden verlamd".

Met vriendelijke groet,

Openbare Bibliotheek Naarden-Bussum

*Barend Eikelenboom (e-mail:
b.a.eikelenboom@bibliotheeknaardenbussum.nl)*

OCW-begroting 2006 De boekbespreking van Mark Deckers

Mark Deckers van de Overijsselse Bibliotheekdienst (OBD) stuurde bijgaande "boekrecensie" van de begroting van OCW voor 2006, Tweede kamer, vergaderjaar 2005-2006, stuk 30 300 hoofdstuk VIII, nr. 2 ("dit verzin ik niet, het staat er echt op" - md):

Heeft u ooit de begroting van OCW gelezen? Nee? Heel verstandig. U moet mensen die dit soort lectuur aanraden met gezonde argwaan blijven bekijken. Helaas, kwam Henk Middelveld mij attenderen op die begroting. En het moet gezegd, als Henk zegt dat we daar eens naar moeten kijken, dan lezen we dat natuurlijk.

"Literaire ramp"

Nu ben ik geen grote literatuurkenner, maar de begroting van OCW is een literaire ramp. Het heeft nog het meest weg van een gedicht. Er gaan een hoop maatschappelijke krenen over tafel, een hoop belangrijke instellingen en een hoop getalletjes.

Waarom zou u de begroting dan toch lezen? Nou, om het volgende tabelletje.

(hier vanwege de beperkte ruimte beperkt neergezet - wk)

Bibliotheken, subsidies:	x 1.000
2005	11.420
2006	14.635
2007	26.737
2008	26.737
2009	26.737
2010	26.737

Kijkt u even mee onder het kopje bibliotheken: daar ziet u namelijk onder subsidies dat voor de jaren 2006 en 2007 14 en 26 miljoen euro is gereserveerd. Insiders weten hiermee dat de vernieuwingsgelden in de begroting van OCW zijn verwerkt. En dat is toch leuk nieuws want doorvertaald betekent dit dat er in 2007 bijvoorbeeld een slordige euro per inwoner extra beschikbaar is.

"Nog leuker"

Maar het wordt nog leuker. In 2008, 2009 en 2010 ziet u dat OCW ook deze gelden op de begroting heeft. En dat terwijl tot nu bekend was dat de gemeenten dit geld zouden krijgen. Die gemeenten stoppen dat dan in hun algemene begroting en een gemiddelde bibliotheek kan fluiten naar zijn geld.

ABC-wetgeving

Nu dan nog de grote passie van Henk toegevoegd: de ABC-wetgeving waardoor archieven, bibliotheken en cultuurinstellingen eendrachtig gefinancierd worden. Tel de bedragen van de bibliotheken en archieven eens op? U zit op een slordige 65 miljoen euro. Als dat geen leuk bedrag is om een wet voor te verzinnen en aantal losse convenanten op te heffen weet ik het ook niet meer.

Intriges

Henk heeft gelijk. De begroting van OCW is bijzonder lezenswaardig. Want dit is alleen nog maar pagina 124 van het in totaal 267 pagina's tellende document. 267 pagina's van dit soort intriges, gevechten tussen ministeries, provincies en gemeenten. Honderden ambtenaren die bezig zijn om beleid te maken en ondertussen ook nog met elkaar moeten dealen. U hebt geen thriller of detective meer nodig. Het gebeurt gewoon in de begroting van OCW. Voer voor avonden

vol fantasie en een smak geld voor bibliotheekvernieuwing op de koop toe.

*Uw welwillende recensent:
Mark Deckers*

Toevoeging Wim Keizer: De OCW-vernieuwingsimpuls in 2005 bedraagt € 5 miljoen, in 2006 € 8 miljoen en in 2007 € 20 miljoen. Dus in 2006 3 miljoen meer dan in 2005. Inderdaad het verschil tussen 14.635 en 11.420. Dus in 2007 12 miljoen meer dan in 2006. Inderdaad het verschil tussen 26.737 en 14.635.

Overigens liet OCW in het verleden al eens weten dat bedragen na het genoemde begrotingsjaar slechts indicaties zijn die geen enkele garantie bieden. Reken er maar op dat de VNG zal blijven proberen om de gelden in het gemeentefonds te krijgen.

DOBB benoemt programmamanager

Op 1 november is mevrouw **Leoni Smulders** als programmamanager in dienst getreden van het Directie Overleg Brabantse Bibliotheken (DOBB), het overlegorgaan van de Vereniging Brabantse Basisbibliotheken. Mevrouw Smulders heeft o.a. rechten gestudeerd, een postdoctorale studie Business Strategy gedaan en in het bedrijfsleven in managementfuncties gewerkt (o.a. Gist Brocades, Albert Heijn en Vodafone).

Netwerkoverleg

Het DOBB is het netwerkoverleg van de Brabantse basisbibliotheken en de vertegenwoordiger van de Brabantse bibliotheken naar de provincie. De provincie ondersteunt het bibliotheekwerk in Noord-Brabant met een structurele subsidie van € 5,2 miljoen. Daarnaast zijn er incidentele geldstromen in het kader van de bibliotheekvernieuwing. Zo is er voor dit jaar € 500.000 beschikbaar gesteld voor 10 Brabantse vernieuwingsprojecten. Voor 2006 is een bedrag gereserveerd van € 700.000. De provincie legt hier nog geld bij. Deze projecten zijn volgens het DOBB van vitaal belang voor de vernieuwing van het Brabantse bibliotheekproduct.

Netwerk

Bibliotheken werken voortaan samen in een netwerk en kunnen nu gebruik gaan maken van elkaar kwaliteiten en producten. De projecten moeten daar vorm en inhoud aan gaan geven. Het gaat om:

- Brabantse catalogus
- Onderling lenen
- Voortgezet Onderwijs
- Marketing
- Brabantse bibliotheekpas
- Kwaliteitsmanagement
- Digitale informatiebemiddeling Aladin
- Logistiek en vervoer
- Versterking Uitpunten
- Servicepunten kleine kernen

Drie jaar

De programmamanager is voorlopig voor drie jaar aangesteld, ter coördinatie en ondersteuning van het Brabantse bibliotheeknetwerk. Leoni Smulders is gestationeerd in de Bibliotheek Breda omdat de directeur van deze bibliotheekorganisatie tevens voorzitter is van het Brabantse verenigingsbestuur.

Taken

Leoni Smulders houdt zich met de volgende taken bezig:

- Ondersteuning van het bestuur van de vereniging.
- Ondersteuning van de leden van het DOBB in het netwerk.
- Communicatie met de provincie.
- Communicatie met Cubiss (de voormalige PBC).
- Communicatie met overige branchepartijen.
- Aansturing en coördinatie van alle Brabantse vernieuwings- en netwerkprojecten.

Anneke Verwijs in Jury InnovatieStimulans

Namens de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) zit **Anneke Verwijs**, oud-directeur van Bibliotheek Capelle a/d IJssel, in de jury van de InnovatieStimulans. De Koepelconvenantpartners hebben deze jury samengesteld voor het beoordelen van aanvragen van gemeenten van gelden uit de

regeling (dit is de omstreden regeling waarbij tegen de zin van provinciale coördinatoren 10% van de oorspronkelijke marsroutegebieden werd afgescheiden. In 2006 is er 460.000 euro beschikbaar, waarvan 33.000 euro voor de kosten en 427.000 euro voor projecten. In 2007 gaat het om 120.000 resp. 1.540.000 euro, samen 1.660.000).

De overige juryleden zijn:

- de heer **J.S. Mackenzie Owen**, hoogleraar, Leerstoel Archief- en informatiewetenschappen aan de UvA: *onafhankelijk voorzitter*.
- de heer **H. Koetje**, burgemeester gemeente Twenterand. Lid Culturele Commissie VNG, voormalig Commissaris voor de Media: *namens VNG*.
- mevrouw **M. de Meijer**, ex-gedeputeerde provincie Groningen: *namens IPO*.

De jury toetst de projectaanvragen aan de voorwaarden uit het reglement en brengt een gemotiveerd inhoudelijk advies uit aan de Stuurgroep Bibliotheken. De Stuurgroep Bibliotheken draagt de geselecteerde projectaanvragen voor aan de staatssecretaris van OCW, die vervolgens beslist.

Drie soorten voorwaarden

Het reglement van de InnovatieStimulans kent *formele, financiële en inhoudelijke* voorwaarden. Aanvragen voor 2006 moesten voor 1 november 2005 24.00 uur binnen zijn. Aanvragen voor 2007 moeten voor 1 oktober 2006 24.00 uur binnen zijn. Zie verder onder InnovatieStimulans op www.bibliotheekvernieuwing.nl, onder "Naar de beoordelingscriteria".

"BB-vorming"

Zes "basisbibliotheken" >400.000 inwoners

Er wordt in het hele land volop gepraat over en gewerkt aan "basisbibliotheekvorming" ("BB-vorming"). Maar, zoals al eerder is betoogd, een definitie van *basisbibliotheek* ontbreekt. Hierbij een overzicht van wat er (voorlopig) aan bibliotheekclusters* klaar is, ontleend aan overzichten uit provincies en van het procesbureau (juni 2005). *Ik hou me aanbevelen voor correcties en aanvullingen, want het is soms lastig om de werkelijke stand van zaken te achterhalen.*

Provincie/(Aantal nieuwe clusters)/ Naam/(Gem.)	Datum	Inwoners
Groningen (1):		
♦ <i>Oldambt</i> (Bellingwedde, Reiderland, Scheemda, Winschoten)	1-7-04	49.500

Friesland (6):		
♦ <i>Noordwest Fryslân</i> (Het Bildt, Franekeradeel, Harlingen, Leeuwarderadeel, Menaldumadeel, Terschelling, Vlieland)	1-1-04	77.500
♦ <i>Noordoost Fryslân</i> (Achtkarpspeken, Ameland, Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland, Schiermonnikoog)	1-1-04	99.500
♦ <i>Zuidoost Fryslân</i> (Ooststellingwerf, Opsterland, Weststellingwerf)	1-1-04	81.500
♦ <i>Súd Fryslân</i> (Heerenveen, Lemsterland, Skarsterlân)	1-1-04	82.500
♦ <i>Súdwest Fryslân</i> (Bolsward, Gaasterlân-Sleat, Littenseradiel, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel, Wymbritseradiel)	1-1-04	102.000
♦ <i>Midden Fryslân</i> (Boarnsterhim, Leeuwarden, Tytsjerksteradiel)	1-1-04	142.000
Alleen:		
- Smallingerland (53.000) (Drachten)		

Gelderland (6):		
♦ <i>De Liemers</i> (Duiven, Rijnwaarden, Westervoort, Zevenaar)	1-1-05	84.000
♦ <i>Novetheek (N-Veluwe)</i> (Elburg, Epe, Hattem, Heerde, Oldebroek)	1-1-05	108.000
♦ <i>Brummen-Voorst</i>	1-1-05	45.000
♦ <i>Noord-West Veluwe</i> (Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Putten)	1-1-05	116.500
♦ <i>Oost Achterhoek</i> (Berkelland, Groenlo, Winterswijk)	1-6-05	104.000

♦ <i>Achterhoekse Poort</i> (Aalten, Oude IJsselstreek)	1-7-05	68.000
Alleen: - Arnhem (141.000) - Apeldoorn (154.500) - Ede (103.500) - Wageningen (34.000) - Wijchen (39.000)		

Utrecht (1):		
♦ <i>Angstel, Vecht en Venen</i> (Abcoude, Breukelen, De Ronde Venen, Loenen, Maarsse)	1-6-05	105.500
Alleen: - Baarn (24.500) - Nieuwegein (62.000) - Utrecht (260.500)		

Noord-Holland (3):		
♦ <i>WEB (v/h WOWO)</i> (Wognum, Opmeer, Westerkoggenland, Obdam, Noorder-Koggenland - later)	1-7-04	49.500
♦ <i>Huizen-Laren-Blaricum</i>	1-1-05	63.500
♦ <i>Duinrand</i> (Bennebroek, Bloemendaal, Hillegom (ZH), Zandvoort)	1-11-05	59.500
Alleen: - Haarlemmermeer (131.500) - Heiloo (22.000) - Velsen (67.500)		

Zuid-Holland (3):		
♦ <i>3B</i> (Bergschenhoek, Berkel en Rodenrijs en Bleiswijk)	1-1-05	43.500
♦ <i>Maassluis- Midden-Delfland</i>	1-1-05	50.000
♦ <i>Bollenstreek</i> (Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Sassenheim, Voorhout, Warmond)	1-11-05	118.500
Alleen: - Delft (96.500) - Dirksland (8.000) - Gouda (72.000) - Korendijk (10.000) - Rotterdam (598.500) - Spijkenisse (75.000) - Zoetermeer (110.500)		

Zeeland (1):		
♦ <i>Zeeuws-Vlaanderen</i> (Hulst, Sluis en Terneuzen)	1-7-04	108.000
Alleen: - Middelburg (45.500) - Vlissingen (45.500)		

Noord-Brabant (12):		
♦ <i>OBT - Bibliotheek voor Midden-Brabant</i> (Oisterwijk en Tilburg op 1-10-03, met Goirle en Hilvarenbeek per 1-1-05)	1-10-03 1-1-05	223.500 260.500
♦ <i>Het Markiezaat</i> (Bergen op Zoom, Steenberg en Woensdrecht)	1-1-04	110.000
♦ <i>De Lage Beemden</i> (Gemert-Bakel, Boekel en Laarbeek)	1-7-04	58.500
♦ <i>Maasland</i> (Oss, Bernheze, Landerd, Lith en Maasdonk)	1-7-04	137.000
♦ <i>Biblioplus (v/h Land van Cuijk plus)</i> (Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill en St. Hubert, St. Anthonis en van Limburg: Mook en Middelaar, Bergen en Gennep)	1-10-04	127.500
♦ <i>Altena</i> (Aalburg, Woudrichem en Werkendam)	1-1-05	52.500
♦ <i>De Kempen</i> (Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Eersel, Heeze-Leende, Oirschot, Reusel-De Mierden en Valkenswaard)	1-1-05	151.500
♦ <i>De Meijerij</i> (Boxtel, Haaren, Schijndel, St. Michielsgestel, St. Oedenrode en Vught)	1-1-05	137.000
♦ <i>Theek 5 (v/h Dongemond)</i> (Dongen, Drimmelen, Geerttruidenberg, Gilze en Rijen en Oosterhout)	1-1-05	151.000
♦ <i>Rucphen-Zundert</i>	1-6-05	43.000
♦ <i>Dommeldal</i> (Geldrop-Mierlo, Son en Breugel, Nuenen)	1-7-05	77.000
♦ <i>Helmond-Peel</i> (Asten, Deurne, Helmond, Someren)	1-7-05	149.000

Alleen: - Best (28.500) - Breda (165.000) - Den Bosch (132.000) - Eindhoven (205.000) - Etten-Leur (39.000) - Uden (40.000) - Veghel (36.500) - Veldhoven (43.000)		
---	--	--

Limburg (2):		
♦ <i>Biblionova (v/h Westelijke Mijnstreek)</i> (Beek, Schinnen, Sittard-Geleen, Stein en Susteren)	1-5-04	168.000
♦ <i>Heuvelland</i> (Eijsden, Gulpen-Wittem, Margraten, Meerssen, Vaals, Valkenburg aan de Geul)	1-7-05	90.000
Alleen: - Maastricht (121.900) - Venlo (91.500)		

*) Onder "bibliotheekcluster" versta ik: een **nieuwe** bibliotheekorganisatie, die

- ontstaan is door fusie of een andere intensieve samenwerkingsvorm,
- werkt voor twee of meer gemeenten,
- gevormd is uit of in stand wordt gehouden door bibliotheekorganisaties die voordien in afzonderlijke gemeenten werkzaam waren en
- niet nog weer samenwerkt of binnenkort gaat samenwerken in een groter cluster.

Ik tel dus niet mee nieuwe bibliotheekorganisaties die gevormd waren als gevolg van een gemeentelijke herindeling (fusies van gemeenten), zoals Castricum en Bergen in Noord-Holland of Westland en Pijnacker-Nootdorp in Zuid-Holland.

Is een bibliotheekcluster ook een basisbibliotheek? Zijn de bestaande bibliotheken die niet aan clustering meedoen al basisbibliotheek? Dat hangt af van de **definitie** van "basisbibliotheek" en die is, zoals bekend, vaag. De Richtlijn lijkt daar vooralsnog, door haar geringe cijfermatige invulling, weinig verandering in aan te brengen.

- Groningen, Drenthe en Overijssel kiezen voor behoud van het centrale, juridische werkgeverschap waar het er al was. De bibliotheekclusters van Groningen worden geen "basisbibliotheek" genoemd. In Drenthe en Overijssel blijven de bibliotheken binnen de bestaande gemeentegrenzen. De **provinciale netwerken** (inclusief de PSO) in Groningen, Drenthe en Overijssel zijn een of tenderen naar een **provinciebrede basisbibliotheek**.
- de Raad voor Cultuur bepleitte in 1998 bibliotheekorganisaties van minimaal 400.000 tot 500.000 inwoners (0,4 tot 0,5 miljoen) . De Aanvulling bij het Koepelconvenant noemt

30.000 inwoners (0,03 miljoen). Een verschil van een factor 15.

Als de **Raad voor Cultuur** als uitgangspunt wordt genomen, zijn **alleen**

- **Groningen** (0,6 miljoen inwoners),
 - **Drenthe** (0,5 miljoen),
 - **Overijssel** (1,1 miljoen),
 - **Amsterdam-Diemen-Ouder-Amstel** (0,8 miljoen),
 - **Rotterdam** (0,6 miljoen) en
 - **Den Haag** (0,4 miljoen) basisbibliotheek.
- Op afstand daarvan volgen
- **OBT-Midden-Brabant** (0,26 miljoen),
 - **Utrecht** (0,26 miljoen) en
 - **Eindhoven** (0,2 miljoen).

Als de **Aanvulling** bij het Koepelconvenant als uitgangspunt wordt genomen zijn **alle bibliotheken die een groter werkgebied hebben dan 0,03 miljoen inwoners basisbibliotheek**, dus ook de 90% van de z.g. "zelfstandige" bibliotheken die niet of nauwelijks betrokken is in clustervorming. OCW noemt dat *donuts*, maar als de grens van 30.000 gehanteerd wordt zijn alleen bibliotheekorganisaties die daar onder blijven echte donuts.

In het overzicht is onder "Alleen" aangegeven welke bibliotheken die in één gemeente werken bij mijn weten niet betrokken zijn in BB-vorming.

WK

Colofon

De Nieuwsbrief Nieuw Bibliotheekwerk is een uitgave van de volgende 10 organisaties: Biblionet Groningen, Bibliotheekservice Fryslân, PBC Drenthe, Overijsselse Bibliotheekdienst, Biblioservice Gelderland, PBC Utrecht, ProBiblio (PSO voor Noord- en Zuid-Holland), Zeeuwse Bibliotheek, Cubiss (v/h PBC Noord-Brabant) en Bibliotheekhuis Limburg.

De relatie tussen deze 10 organisaties en de redacteur is geregeld in een redactiestatuut

Feiten en opinies

"Comment is free, but facts are sacred".

De feiten zijn de feiten. Die behoren zo correct mogelijk te worden weergegeven. Daar mag u mij op aanspreken.

Opinies, van wie dan ook, zijn maar opinies, maar wel beter naarmate ze meer op feiten steunen of althans niet met de bekende feiten in tegenspraak zijn.

Opinies mag u aanvechten. **Graag zelfs**. De bibliotheekvernieuwing verdient meer discussie in het openbaar.

WK